

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 30 kr. več na leto, Posamezne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (laserate) vprejema upravnistvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 225.

V Ljubljani, v soboto 2. oktobra 1897.

Letnik XXV.

Državni zbor.

Dunaj, 1. oktobra.

Državni proračun za leto 1898.

V današnji seji, ki se je pričela ob 1/2 12. uri, je finančni minister vitez Bilinski predložil proračun za prihodnje leto ter poldrugo uro pojasnjeval in utemeljeval posamezne postavke. Ker tiskano poročilo še ni razdeljeno, mi je danes nemogoče obširneje poročati, samo toliko, kolikor sem mogel v šumu povzeti ministrovemu govoru.

Skupni proračun potrebščine za l. 1898 znaša 715.920.827 gl. brez investicijske potrebščine.

V primeri s proračunom za leto 1897 v znesku 690.122.258 gl., se je torej zvišala za 25.798.569 gl. V isti meri so se zvišali dohodki, ki se proračunavajo na 719.900.282 gl. in so v primeri z dohodki, proračunjenimi za tekoče leto v znesku 690.132.696 gl. višji za 29.767.586 gl. Torej znaša v proračunu za prihodnje leto prebitok 3.969.017 gl.

V nastopnem navedem postavke posameznih poglavij in naslovov, v oklepju pa postavke za leto 1897, iz katerih je razvidno, za koliko so v posameznih točkah narasli stroški, oziroma dohodki.

Potrebščina.

1. Najvišji dvor, stalna postavka v znesku 4.650.000 gl.

2. Kabinetna pisarna Nj. Veličanstva 50 odst. v znesku 76.864 gl.

3. Državni zbor, in sicer gospodarska zbornica 50.155 gl. (42.713), poslanska zbornica 972.505 gl. (968.312), skupni stroški obeh zbornic 150.227 gl. (192.274), delegacija 21.620 gl. (15.820), kontrolna komisija drž. dolgov 11.755, parlamentna zgradba 100.000 gl., skupaj torej 1.306.262 goldinarjev (1.340.874 gl.)

4. Državno sodišče 23.300 goldinarjev — (22.725 gl.)

5. Ministerski svet 1.330.021 gl. (1.317.017 gl.), in sicer ministersko predsedstvo 189.733 gl., dispozijski sklad 100.000 gl., stroški uradnih čas-

nikov 660.800 gl. (677.100 gl.), brzojavna in korespondenčna pisarna 145.000 gl. (142.000 gl.), upravno sodišče 234.488 gl. (210.604 gl.)

6. Prispevek k skupnim stroškom 122.656.440 (119.132.680 gl.)

7. Notranje ministerstvo 26.623.441 goldinarjev (24.510.875 gl.) V tej svoti je vračunjenih kot četrti obrok 65.000 gl. za popravilo državne ceste in železni most čez Krko pri Novem Mestu in 30.000 za popravilo državne ceste pri Catežu ob Savi, za uravnavo Save 76.300 gl.

8. Ministerstvo za dež. brambo 24.072.681 gl. (23.094.170 gl.)

9. Naučno ministerstvo 29.177.140 goldinarjev (27.920.665 gl.) Pri tem poglavju se mej drugim proračunava za popravilo cerkve v Dvoru pri Polh. Gradu kot prvi obrok 3000 gl., potrebščina verskega zaklada za Kranjsko 194.700 gl. (195.700 gl.), poprave in prezidave na Kranjskem 16.815 gl. (2.792 gl.), za popravilo župne cerkve v Moravčah kot prvi obrok 1.520 gl., za popravilo zidu pri botaničnem vrtu drž. gimnazije ljubljanske 1.600 gl., za učila in opravo drž. gimnazije v Kranju 800 gl., strokovni obrtni šoli v Ljubljani v pokritje zastankov 250 gl.

10. Finančno ministerstvo 112.651.806 gl. (103.846.677 gl.)

11. Trgovinsko ministerstvo 49.445.049 gl. (47.326.304 gl.)

12. Železnično ministerstvo 96.525.500 gold. (93.974.710 gl.)

13. Poljedelsko ministerstvo 11.967.406 gl. (11.521.676 gl.) Ta svota obseza znesek 1.640.000 gl. (1.463.000 gl.) v podporo deželne kulture, prispevek 750.000 gl. za melioracijski sklad, za pokončavanje trtne uši 250.000 gl. (230.000 gl.), za brezobrestna posojila po trtni uši poškodovanim vinogradnikom 160.000 gl. (120.000 gl.)

14. Pravosodno ministerstvo 28.065.087 gold. (25.036.808 gl.) V tej svoti se proračunava mej drugim za zgradbo uradnega poslopja na Vranskem

10.800 gl., za uradno poslopje v Soštanju 6470 gl., za nakup in popravilo vojašnice v Novem Mestu še 50.000 gl.

15. Najvišji računski dvor 176.600 goldinarjev (175.200 gl.)

16. Pokojninski sklad 22.898.800 goldinarjev (22.378.650 gl.)

17. Podpore in dotacije 6.449.505 goldinarjev (7.650.880 gl.)

18. Drž. dolg 170.553.910 gl. (168.137.859 gl.), in sicer obresti skupnega drž. dolga 95.973.852 gl. (96.488.601 gl.), obresti drž. dolga tostranske drž. polovice 69.517.755 gl. (66.669.256 gl.) odplačevanje drž. dolga 1.169.000 gl.

19. Uprava državnega dolga 650.190 goldinarjev (666.490 gl.)

Državni dohodki.

Ne bodem navajal posameznih poglavij, pač pa utegnem marsikoga zanimati naslednje številke. Tako se proračunavajo dohodki zemljiškega davka v znesku 28.722.500, za leto 1897 so bili proračunjeni na 32.750.000; hišni davek 31.164.600 (33.357.000); dosedanja pridobnina 1.095.500 in se je znižala za 11.380.500; dosednji dohodninski davek 5.405.300 (za leto 1897 se je proračunavalo 32.303.000). Nasprotno pa se proračunava nova občna pridobnina na 15.239.600 gl., rentni davek v znesku 3.100.000, osebni dohodninski davek 15.624.400 gl.

Davek od žganja se proračunava na 33.800.000, od vina in mošta 5.400.000, od piva 37 milijonov, od mesa 7.200.000, od sladkorja 33.465.000, od rudninskega olja 7.300.000, od soli 22.181.500, od tobaka 98.502.300, kolekovine 22.553.400, pristojbine 44.545.600, loterije 16.071.000, mitnin 1.036.600 itd.

Poleg tega pa se posebej proračunava za investicijski sklad potrebščine 29.179.780, pokritja 1.524.050 gl.

Finančni minister je tekom svojega govora omenil mej drugim, da ni še določeno, kdaj j

LISTEK

O Wolf!

Welch Schauspiel! aber ach! ein Schauspiel nur!

Göthe: Faust.

„Sedaj, gospodje, bodem nabil pištoli . . . Tako! Videli ste, da ste pištoli nabiti jednako . . . Vi, gospod sekundant, prosim, držite jedno, in Vi drugo . . . V žepno ruto napravil sem voz, gospodoma dvobojevnika nudim konce svoje rute, da žrebata. Kedor potegne konce z vozom, dobi pištolo, ki jo držite Vi, nasprotnik pa drugo . . . Tako! . . . Odmeril bodem sedaj 25 korakov . . . Tako! . . . Prosim gospoda dvobojevnika, da stopita na odkazana jima prostora ter, ako hočeta, strelita, kedar doštejem do tri . . . Ena, dve, tri!“ Dva strela. Jeden napravil je luknjo v zrak, drugi v nasprotnikove suknje rokav, mnogo več ne.

Tako nekako vršila se je najnovejša tragikomedija našega parlamenta.

Wolf pa, ki je svojega sedanjega nasprotnika v dvoboju preje v zbornici imenoval „Schuft“ pod mu sedaj, ko je ta dovolil, da nekoliko strelja nanj, roko, kar navadno storimo samo ljudem, katere čislamo.

Kedaj je imel torej Wolf prav, v parlamentu, ali v vojašnici, kjer se je vršil dvoboj? Kedaj je lagal?

Wolf! To ime postalo je sedaj po zaslugi grofa Badenija, toda popolnoma po nepotrebnem, zgodovinsko. Sicer ga zgodovina ne bode prištevala velikim junakom, kakor skušajo to delati naši nemško-narodni sodržavljan, in kakor skuša v svoji pohlevnosti delati v svoji „Ostdeutsche Rundschau“ on sam.

Uvrstila ga bode povestnica po vsej pravici mej velike ničle, to grozno ničlo, pred katero pa je nekaj postavil avstrijski ministerski predsednik sebe, tako, da je ničla dobila pomen, ali, če uže tega ne, da se je vsaj opazila.

O tej ničli, ki bi je sicer ne opazil živ krst, govori in piše se sedaj povsodi.

Mož do sedaj ni družega delal, nego, kakor prismojen hrošč tekal po zbornici in se slepo zaletaval sedaj v enega, sedaj v drugega. In tega prismoje-

nega hrošča vjel je grof Badeni, ter ga kot posebno avstrijsko vrsto pokazal svetu.

Toda žalostno bi bilo, ko bi bil ta mož res zastopnik vrste. Ne, on in tistih njegovih petero ali koliko tovarišev še ne morejo narediti vrste. To so samo spački, ki ne zapuščajo za sabo sledov svojega žitja.

Spomin teh mož, ki germanskega piva siti, vsako jutro lezejo v parlament, kazat moč svojih pluč predsedniku, ki jih z Göthe-jem lahko pozdravlja:

Ihr naht euch wieder, schwankende Gestalten, spomin teh kričarjev izginil bode kakor kafa.

Samo na Wolfa spomnil se bode včasih še zgodovinar, ne toliko, ker je ta mož smešna prikazen v našem parlamentarnem življenju, marveč ker je dal povoda, da je prvi uradnik države kršil postavbo, ker je Wolf pomagal pokazati, da živimo v času, o katerem velja, kar pravi Esripid v Medeji, da se v njem

καὶ δίκῃ καὶ πάντῃ πάλιν
σπέρμεται.

misli vlada zvišati plače državnim uradnikom. To omenjam zato, ker so te dni časniki poročali, da bodo plače državnim uradnikom zvišane že s 1. januarjem 1898. Finančni minister se opravičuje s tem, da še ni preskrbljeno za potrebno pokritje.

Po ekspoziciji finančnega ministra so razni poslanci utemeljevali nujne predloge glede državnih podpor vsled vremenskih neizdat. Marsikateri poslanec je pri tej priliki našel svoje srce za bornega kmeta. Celo „slavni“ Wolf se je danes podal na gospodarsko polje ter v živih barvah slikal bedo kmetijskega prebivalstva v Krkonoših in sploh severnih čeških pokrajinah. Mož je povedal mnogo bridke resnice, katere naj bi ne preslišali gotovi krogi. Danes je tudi socijalni demokrat Hybeš razkladal z vsem patosom svojo po raznih knjigah nabrano modrost o „sreči in blagru“ delavskih stanov. Zbornica je soglasno pritrdila nujnosti vseh predlogov.

Koncem se je nastane grozen krik. Schönerer kriči, zakaj še niso na vrsti ministerske zatožbe.

Predsednik Kathrein odgovarja, da pridejo na vrsto v prihodnji seji v torek. Na to pa na vse pretege kričita Iro in Wolf proti pravosodnemu ministru Gleispachu, zakaj ne izpusti iz preiskovalnega zapora nemško-nacionalnega poslanca Hoferja. V tem hrupu predsednik ob 4. uri zaključi sejo.

Za državne diurniste.

V seji 25. m. m. je vložil posl. dr. K r e k s tovariši nastopni predlog :

Visoka zbornica skleni : „Vlada se pozivlja, da v najkrajšem času predloži visoki zbornici načrt zakona, v katerem se uravna položaj v državni službi se nahajajočih diurnistov po sledečih načelih :

Dninarški značaj diurnistov naj se spremeni v stalni, z ozirom na imenovanje, nastavljanje, plačo in njeno sukcesivno povišanje, službeno pragmatiko, disciplinarno postopanje, preskrbo za starost, vdove in sirote, zakonito določeni službeni značaj, kakor tudi dotični zakon z dne 19. aprila 1872 ter naj se ob enem odpravi dosedaj pri diurnistih navadni pavšalni sistem.

D u n a j , 25. septembra 1897.

Preskrbovanje delavcev za starost in onemoglost.

V isti seji 25. m. m. je stavil posl. dr. K r e k s tovariši še nastopni predlog :

V prosep varstva delavcev je v naši državi najskrajnejši čas, da se uvede zavarovanje delavcev za starost in onemoglost. Delavci imajo pravico do zavarovanja proti posledicam opešanja svoje delavne moči, ker tvori delo javni urad in mora tedaj delavec biti zagotovljen varstva v izvrševanju svojega posla ter preskrbe, ki je primerna njegovi važnosti za celokupnost. Poleg tega krščanskega naziranja o delu tirja uvedbo preskrbe za onemoglost in starost tudi vzgled drugih držav (n. pr. Nemčija drž. zak. z dne 22. junija 1889), novi domovinski zakon in vedno naraščajoči proletarijat v malem obrtu in kmetem stanju.

Opiraje se na ta razmišljanja, predlagajo podpisani sledeče :

Visoka zbornica skleni :

„Vlada se pozivlja, da kar najpreje predloži načrt zakona glede preskrbovanja delavskega stanju

za onemoglost in starost. V tem načrtu naj bodo izražena nastopna načela :

1. V svrhu zavarovanja naj se ustanove teritorialne, samoupravne zavarovalnice, katerih se morajo udeleževati delodajalci in delojemalci.

2. Dolžnost zavarovati se velja za vse delavce, ki so zavarovani za slučaj bolezni. Ako preneha dolžnost zavarovanja s tem, da delavec ostavi ali izgubi prejšnje delo, naj se mu trajno ohrani pravica do rente s prostovoljnim nadaljnim vplačevanjem doneskov.

3. Malim obrtnikom in kmetom mora biti odprta pot prostovoljnega zavarovanja.

4. Donašati morajo delodajalci, zavarovanci in država. Doneski naj se proračunavajo perijodično na ta način, da se ž njimi pokrije kapital.

5. Doba vojaške službe naj se zavarovancem uračunava, ne da bi jim bilo treba mej tem časom plačevati dotičnih doneskov. Primanjkljaj pri doneskih mora v tem slučaju pokriti država.

6. Določita naj se dve vrsti rent : a) renta za invalide v slučaju nesposobnosti za delo, katera pa mora rasti od leta do leta s časovno dobo in visočino vplačanih doneskov ; b) starostna renta, ki je pa odvisna le od visočine doneskov in ki se izplača zavarovancu, ko je dosegel določeno starost.

D u n a j , 25. septembra 1897.

Malo Azije.

II.

Iz Zagreba, 27. septembra.

Kdor je čital govore opozicijskih poslancev v hrvatskem saboru prigodom razprave o verifikaciji, ta se je moral čuditi, da je bilo voljeno sploh toliko opozicijskecev. Pod takšnim pritiskom, kakor so ga izvele politične in druge oblasti proti opoziciji, izgubil bi celo naprednejši narod, nego je hrvatski, nado v zmago. Vse, kar leze in gre, od občinskega stražarja pa do kotarskega predstojnika in velikega župana se je vrglo na opozicijske volilce. Že pri sestavljanju volilnih zapisnikov se je gledalo, da se jih odstrani, kolikor je mogoče. Bodo li rekurirali, zaustavljal se bode rekurs, da mine volitev. Korteširati pa opozicija ne sme nikjer. Opozicijski kandidat, ki pride v svoj volilni kotar, pride že na meji kotara pod stražo, katera ga spremlja povsodi, celo v cerkev gre ž njim. Za petami so mu povsodi vohuni. Stražar hoče biti celo prisoten pri pogovoru, ki ga ima kandidat s svojim prijateljem, dokler mu le ta vendar le ne pokaže vrata.

Že izvoljeni poslanec se zaustavi na javni cesti, in sicer ko se vozi po svojem poslu. Sredi pota se mora voz zabrniti in poslanec se mora vrniti domov, če noče, da ga s silo vodijo žandarji. Na domoljubne duhovne se je posebno pazilo. Pred volitvijo niso smeli niti z narodom občiti, ljudje niso smeli v župnišča niti po navadnem poslu. Po noči in po dnevu so stražili občinski stražarji pred župniščem, da se ne zgodi kaj nepostavnega (!). A ko pride dan volitve, nastanejo pa še najhuje muke. Opozicijski volilci se zapirajo brez vsakega razloga, samo da opozicijski kandidat dobi manje glasov in da propade.

Na drugem mestu se volišče zapre s kordonom.

Kar je še opozicijskecev zunaj, ne puste se več noter, pač pa mažaroni. Na drugem mestu je opozicija v večini ter gotovo zmaga, če se dopusti volitev. Kotarski predstojnik ustavi volitev in volilci se morajo raziti, a da jih niso še dandanes pozvali k novej volitvi. Na nekih mestih pa se je celo prelila kri, ker so kotarski predstojniki mislili da mora zmagati mažaronska stranka. Da je palo toliko žrtv, bila je kriva seveda opozicija in še posebej duhovščina. Zato so planili nanje, neke od njih kakor razbojnik uklenjene gnali žandarji v zapor, kjer so ž njimi tudi nedostojno ravnali. Ali pri sodnji se je dokazalo, da so nedolžni.

Povsodi so iskali krivice le tam ne, kjer bi jih bili lahko našli. Dotični kotarski predstojniki in zapovedniki vojaški, ki so dali streljati so še vedno na svojih mestih, za nesrečne žrtve pa se ni zmenila nobena oblast. V nekem kotaru je hotel dati predstojnik zapreti nekaj dni pred volitvijo poštnega moža volilca brez vsakega uzroka. Mož to zvé in pobegne v šumo, kjer je dva dni in dve noči preživel, samo da je mogel priti volit opozicijskega kandidata. Lepi dokazi paševanja mnogih kotarskih predstojnikov so objavljeni v saboru po službenih dopisih, katere so pisali proti opoziciji. Vse to se je bralo v saboru.

Pa kaj mislite, da se je to zdelo večini kaj napačnega, kar so ti činovniki počenjali? Kaj še. Še odobravalo se je njihovo nepostavno ravnanje le zato, ker je bilo naperjeno proti opoziciji. Pa je le kaj čudnega, da so se ti ljudje prevzeli ter se po dokončanih volitvah preganjajo opozicijski volilci. Jednemu so zabranili krčmariti, drugemu se prodaje radi davčnega zaostanka zadnja krava iz hleva, tretji se zapre radi šumske škode itd. Temnice so v opozicijskih kotarjih kar prenapolnjene, a kaj še bo preden se obavijo nove volitve v onih šest kotarjih, kateri imajo iznovič voliti. O vseh teh dogodkih se je razpravljalo v saboru ter vse dokazalo od opozicijske strani, in vendar se proti temu nič ne stori, nego se trpi krivica še nadalje. Kaj ni še zadosti nasilja bilo, nego ga je treba še pomnožiti.

In zares so si izmislili nekaj novega. V kotare, kjer bo nova volitev ne sme noben človek, če se ni poprej prijavil kotarske oblasti, kaj ima tamkaj opraviti. Na ta način pa se ne zatira samo slobodno občenje med ljudmi, nego se tudi mnogim ljudem odvzima zaslužba. A ko bi trebalo zgubo povrniti dotični stranki, ki je radi te prepovedi pretrpela škodo, ne bode se zglasil nobeden, da jo povrne. Zares vsak dan so pri nas lepši odnošaji, po katerih bode zunanji svet sodil, da je tudi pri nas in ne samo na Ogerskem še vedno mali Azije.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. oktobra.

Parlamentarna komisija desnice se je sošla večeraj popoldne k zopetni seji. Sklical jo je kakor po navadi načelnik Jaworski. Kakor dunajski listi poročajo, bila je na dnevnem redu razprava o nujnih predlogih obstrukcije glede zatožnice ministrov radi jezikovnih naredeb in tajnega odloka. Kaj se je v tem oziru sklenilo, ni znano, gotovo

Spomini na Kredarico.

F. S. Finžgar.

(Dalje.)

Iz Kota po „Gubah“ smo hodili, kakor smo mogli. Pot je dolgočasna, jednolična, strma, pa vleče se kot kurja čreva. Nekateri so hiteli skokoma naprej, drugi so hodili zmerno, četrti so krevsali polagoma in se večkrat oddihali ter gledali nazaj in naprej in se skoro jezili, da ni šmentane poti ne konca ne kraja.

Uverili so se o istinitosti reka, da gora pred človekom raste. Med prvimi seveda tudi ni bil g. Aljaž. Kdo bi mu zameril? Leta imajo svoje zakone in pred par dnevi je bil na Triglavu. Ko bi ne bil dosti moder in premeten ter navihan kot ovnov rog, bil bi gotovo sameval. Toda mož je muhast in ve, da ni dobro, če je človek sam : Vae soli, qui, nun aciderit, non habet levantem se ! Ali zato se ni bilo bati. Zakaj kdor stopa tako premišljeno kot on, tako varno in polagoma, tisti ne bo padel. Tedaj recimo, da ne velja : „gorje samotarju“, pač pa : dolčas mu bo. Ali vedel si je dobro pomagati. Če ga je prehitela družba za lučaj, hitro je poklical tega ali onega, pokazal na kako pečino, na kak razjeden

vrh, na ozko kozjo stezico preko gore, in takoj je družba zvedela interesantno dogodbico iz gorskega, pastirskega in lovskega življenja. Morda zna gospod tudi „turistenlatein“ — o tem se nismo mogli kar mimogrede prepričati, in če zna, naj zna, saj se je šolal v črni latinski šoli, torej bi bilo celo nazadnjaško, ako ne bi bil poleg zlate, srebrne, železne in cerkvene latinščine proučil tudi moderno — recimo električno turisticno latinščino. V tem ko smo mi zijali v tiste skale in si slikali v živi domišljiji, kako je lovec z eno nogo stal v zraku, z drugo visel za povegran žebelj v kvedrastem čevlju na skali, z levico se držal za trhljo korenino, v desnici pa nesel ne vem koliko centov težkega gamsa ter vriskal, da so majerce v dolini takoj pristavile k ognju krope za obaro — v tem je pa gospod Jakob priromal do nas, in smo jo zopet skupno risali po grapavi poti. Tako nam je dolgo trajna pot vendar minevala hitro, zabavno in veselo. Vse je bilo veselo : najprvi so bili kar židane volje, ter so nam često jukaje dajali poguma. Prišedši vrhu Gubá je bila težavna pot prestana. Po peklju je pot zložna in prijetna. Napeta je prav malo, večkrat se obesi celo navzdol, da se človek gredé oddahne in z lahka pre-

hodi hujše strmine. Tedaj sem si mislil : Če bi bila pot v pravi pekel tako dolgočasna in dolga, tedaj bi vražiči v peklu imeli ubogo malo posla, da bi ljudi mučili in vršili obsodbo nad onimi, ki so si izbrali pot v pekel.

Pri Dežmanovi koči smo se sčakali in si dali postreči s pivom. Pot od todi do Kredarice je dolga še eno uro. Šli so vsi po stari poti čez sneženo polje. Le trije smo se osokolili in šli po novi poti, katera šele bo — sedaj še ni. Ko nas je g. Aljaž videl, takoj nas je oštel, češ, kedo se mi bo ubil, potem bom pa jaz zaprt. No, pa smo jo vendar srečno prekobacali do koč. Ko bo pot dodelana, bo veliko ugodneja in krača od stare. Velika pridobitev bo to, ker se ne bo hodilo tako dolgo po snegu. Zakaj če je sneg tal, premočijo se črevlji, potem te pa zebe. Ako je pa zmrazilo, preveč drži, in treba je vsekavati stopinje, da se more varno hoditi.

Ko smo priplezali skozi steno pod Kredarico, pozdravila nas je v vetru ponosno plapolajoča narodna trobojnica. Veselo in ponosno smo zavriskali na vrhu Kredarice, da se je razlegalo po Triglavskem pogorju na jutro in večer, na poldne in polnoč ; mnogoštevilna jeka pa je odmevala in razgla-

pa je, da ti predlogi še ne pridejo tako kmalu v razpravo, akoravno vodje obstrukcije po sklepu vsake seje odločno zahtevajo v tem oziru pojasnila. Pri tej seji se je prebrala tudi resolucija krščansko-slovenske zveze glede stališča in zahtev nasproti vladi in ostalim strankam desnice, katero smo včeraj objavili. Najvažnejša točka dnevnega reda, namreč pojasnenje razmerja mej vlado in desnico, pa tudi v včerajšnji seji ni mogla priti na dnevni red, ker ni bil navzoč še ministerski predsednik. Mogoče je končno tudi, da se je v tej seji razpravljalo tudi o ideji posl. grofa Falkenhayna in opata Treuinfelsa glede ustanovitve parlamentarnega častnega sveta, ki bi razsojal o vseh zadevah poslancev in imel celo oblast odvzeti posamnikom državnozbornski mandat. O tem nasvetu dosedaj še ni ničesar znano, razun da se je predložil klubovim načelnikom, ki pa še niso izrekli o tem svoje sodbe. Židovsko liberalni in sploh opozicijski listi že sedaj obsojajo to misel, češ o zadevah poslancev razsoja po poročilu imunitetnega odseka vsa poslanska zbornica. No, ako bo zbornica za ta posel pooblastila poseben odsek, je pa menda pač vsejedno veljavna njegova razsodba.

S predloženim proračunom so češki zastopniki neki precej zadovoljni. „Politik“ naglašja, da se nahaja v proračunu za naučno ministerstvo več točk, ki so za Čehe zelo ugodne. V prvi vrsti se omenja, da se je češkemu deželnemu muzeju in češki etnografski družbi namenila že davno zaželjena podpora. — Smihov dobi češko državno obrtno šolo ter se ustanovi več čeških realk. Ničesar se pa ne omenja v tem budgetu o ustanovitvi češkega vsučilišča in tehnike za Moravsko. Kakor se toraj kaže, skrbi vlada le za Češko, mej tem ko še vedno nekoliko prezira moravske Čehe. Misliti je tedaj vsaj, da se Čehi ne bodo dali omamiti po teh malenkostnih drobtinah ter bodo še nadalje vstrajali na odločnem stališču.

V Španiji se neki danes reši navstala ministerska kriza. Kraljica je pozvala k sebi poleg vodje liberalcev, Sagaste, tudi druge vplivneje vodje strank, mej temi Gomaza, Montero Riosa, senatorskega predsednika Pazo dela Merced, zborničnega predsednika Pidala in druge odličnjake. Senatski predsednik je neki takoj izjavil, da z ozirom na svojo starost ne more vsprejeti težavnega posla. Najbolj je razširjeno mnenje, da bo kraljica naročila Sagasti, naj si izbere svoje tovariše. Govori se, da bode zunanje zadeve prevzel Gamazo, pravosodje Maura, vojno Correa, mornarico Cervera, finance Pnigcerver in kolonije Moret. Gotovosti seveda v tem oziru ni nobene, ker se niso vsi naštetih izjavili, da so voljni vsprejeti odgovornosti polno mesto v sedanjih nad vse zmedenih in razdejanih razmerah.

Ministerska kriza na Grškem. Zadnji dan minulega meseca zvečer ob 6. uri se je pričela v grški zbornici znamenita razprava o načrtu mirovne pogodbe, katerega so izdelali zastopniki vele-vlastij in katerega je nato brez posebnega odlašanja odobril turški sultan, kar pomeni, da ni posebno neugoden za Turčijo. Vsled tega je bilo vse rado-vedno, kaj poreče k temu načrtu grški parlament. Takoj po otvoritvi te seje prične govoriti ministerski predsednik Rallis nekako takole: Predlagamo vam

mirovno pogodbo. Pogoji so zelo obteževalni, vojna odškodnina presega i deželne moči i prave stroške sovražnika; poleg tega se je osnovala kontrola in napadene so najsvetelše pravice grških podložnikov v Turčiji. Da se je pa mera ironije še bolj napolnila, se je določilo, da se morajo pogoji izpolniti, akoravno jih ne odobrita kralj in zbornica. V zagovor more ministerstvo odgovoriti le, da je bilo posredovanje vele-vlastij obligatorno, ker je bil začasen vsprejem teh pogojev predpogoj za odložitev orožja od strani nasprotnika. Vse to je razvidno iz predložene bele knjige. Ministerski predsednik popisuje nato tek pogajanja, omenja z rezkimi besedami uravnave meje in naglašja, da je Nemčija opazovala to vprašanje le s stališča lastnih koristij. Končno pravi minister: „Mi nikakor ne zahtevamo, da vsprejmete pogodbo, marveč le, da nam izrazite zaupanje in da zbornica prekine svoje poslovanje. Nato nastopi opozicijski vodja Delyannis, ki najprej ostro kritikuje pogodbo, potem pa izjavi, da ni nikakor lepo od ministerstva, da zahteva sedaj zaupnico, ter da zbornica ne more prevzeti nase odgovornosti ministerstva. Po nekaterih nadaljnjih ostrih besedah Delyannisovih povzame besedo Rallis, ter stavi kratkotalo predlog, naj se vladi izreče zaupnica. Ker je pa ta predlog zbornica s precejšnjo večino zavrgla, izjavil je ministerski predsednik, da vložil ostavko v ime celega kabineta. S tem se je ob enem tudi zaključila prva seja. Kralj biva sedaj še v Tatoju, od koder se pa neki že danes povrne, da vsprejme ostavko. S tem je dovršil Delyannis, kar je nameraval, toda ni še rešeno vprašanje, ali bode dobil za ta svoj posel ministerski sedež. Razni politiki trdijo, da ne. Govori se sicer o delyannističnem kabinetu, toda pod predsedstvom Zaimija brez Delyannisa. Kralj je namreč vnet za ministerstvo brez vsake barve in je toraj najbolj gotovo, da pride grška uprava v roke koalicijskega ministerstva. Grško-turško vprašanje pa je koncem prve seje še bolj zamotano, kakor je bilo poprej.

Razgled po slovanskem svetu.

Srbska cerkvena autonomija in hrvatski ustav.

Iz Zagreba, 27. sept.

Citateljem Slovenčevim je znano, kako se bore Srbi za svojo cerkveno autonomijo proti ogerski vladi. Tudi te dni je bila v Budimpešti nova konferencija, na katero je pozval minister predsednik Banffy najodličnejše člane srbskega kongresa posvetnega stanu, kakor tudi patrijarha in vladike. Ogorska vlada želi pridobiti na vsak način večino kongresa za svoje osnove, da se sprejme namreč cerkveni statut v onem obliki, kakor je bil predložen na razpravo.

Posvetni člani se niso mogli sprijateljiti z razlaganjem ministra predsednika ter so ostali pri svojih sklepih, storjenih na zadnjem cerkvenem kongresu; patrijarh in vladike pa so bili sporazumni z ministrovno osnovo, da se upliv posvetnih stanov, ki so do zdaj odločevali v cerkvenem kongresu, po možnosti omeji. Ali zdaj je nastopilo vprašanje, na kak način bi se dalo to izvesti. Drugače gotovo ne, razun da se prekrše postave, pa da se nove volitve zvrše po novem volilnem redu, ki bi se imel pa še le izdelati in sicer v tem smislu, da se posvetnemu

življu v kongresu odtegne dosedanji upliv ter izroči duhovnemu, ki je bolj konservativnih nazorov ter sklon sporazumku z ogersko vlado.

Mažarski listi se že zategadelj grozé opoziciji v kongresu, da bode ogerska vlada na vsak način prodrla s svojim statutom, če ne drugače pa z novo izvoljenimi zastopniki. To pa ne pomeni nič drugega nego razpust sedanjega kongresa ter nove volitve pod auspicijami ogerskega ministra predsednika. Čudno je pa pri vsem tem, da Srbi razpravljajo vsa važna vprašanja, ki se tičejo njih autonomije, le z ogersko vlado ter s tem priznavajo popolno kompetencijo njeno v srbskih cerkvenih zadevah.

Imajo li prav, da tako ravna? Omenil sem v svojem zadnjem dopisu o tem vprašanju velike pogrške, ki so jo storili Srbi, ko so pri dogovorih jednostavno se ognili Hrvatske in njene autonomije v vseh učnih in bogočastnih zadevah. Oni gotovo dobro vedo zato autonomijo Hrvatske, pa so se je morali držati pri vseh dosedanjih dogovorih. Srbski cerkveni kongres zboruje na hrvatskem zemljišču, večidel članov je izvoljen tudi na Hrvatskem in patrijarh sam stoluje na Hrvatskem in ne na Ogorskem. In vendar ta kongres odpira kraljevski komisar v mažarskem jeziku ter poroča kongresu vse v imenu ogerskega ministra predsednika. In vendar bi moral po sestavi vse to obavljati le hrvatski ban, kot postavni predstavnik kraljevine hrvatske in kot odgovorni član hrvatske vlade. Te pravice uživa ban po paragrafu 47. in 48. hrvatskega ustava, po katerem uživa kraljevina hrvatska popolno autonomijo in katere ne bi smel nobeden kršiti.

Ce na tako važne ustanove hrvatskega ustava ne gledajo privrženci današnjega sistema na Hrvatskem in na Ogorskem, ni nič čudnega, saj vemo kakšen veter piše na Hrvatsko preko Drave in kako se na Ogorskem vlada oklepa centralizacije, kajti le ž njo more nemažarske narode siliti na mažarizacijo; tem bolj pa se čudimo domoljubnim Srbom, da so zavrgli najboljši ščit, s katerim bi mogli vspešno braniti svojo cerkveno autonomijo. Hrvatski ustav velja jednako za vse prebivalce, pod njim se ne razvija samo slobodno katoliška cerkev nego tudi pravoslavna, z jedno in drugo nima ogerska vlada na Hrvatskem nič opraviti niti zapovedovati. Je li bilo tedaj pametno, da so Srbi vkljub temu priznali ogerski vladi vse one pravice, ki jih more glede cerkvenih zadev na Hrvatskem vršiti jedino hrvatska vlada?

S tem svojim ravnanjem so si neizmerno mnogo škodili, ker so se na ta način odrekli svojih najvažnejših pravic, s katerimi bi bili mogli braniti svojo cerkveno autonomijo. A kdor se je odrekel svojega prava, s tem se potem ravna po navadi tako, kakor je volja jačega. Ali Srbi so na ta način skoraj bi rekel odbili tudi Hrvate od sebe, da jih ne podpirajo v njihovem delovanju. To se more reči za mažarone vsekako, kajti tem je prav, da imajo Srbi opraviti le z ogersko vlado in ne s hrvatsko; saj vemo dobro, da se ti Hrvati ne bi nikdar radi sprli z Mažari, nego rajše popuščajo tudi v najvažnejših zadevah, če tudi na škodo po njih vedno tako kaljene nagodbe.

Drugače je seveda z domoljubno hrvatsko stranko, katera Srbe podpira povsodi v tej borbi za njih pravice. To je pokazala ta stranka tudi v saboru z izjavo o adresi, kjer navaja avtonomijo srbske cerkve, za katero se hoče boriti vkup z brati Srbi. Istotako pišejo opozicijski listi v korist srbske cerkvene avtonomije. In vkljub temu se ne pozivlje nobeden član srbskega cerkvenega kongresa na hrvatsko avtonomijo kot ono sredstvo, s katerim bi se dala sloboda srbske cerkve braniti. — Vkljub temu zahajajo člani srbskega kongresa še dandanes na konferencije v Budimpešto ter s tem priznavajo popolno odvisnost od ogerske vlade v tej zadevi. So li kdaj pomislili ti poborniki za pravice svoje cerkve, da to njihovo ravnanje res ni zakonito, in da bi mogli slednjič v tej borbi ravno radi te pogrške ogerski vladi podleči? Videti je iz vsega, da se oni ne morejo sprijazniti s Hrvati, kakor to današnje okolnosti zahtevajo, da složni v borbi proti zajedniškemu sovražniku branijo pravice zajedniške domovine a kakor tudi svoje cerkve. Le na ta način je mogoča zmaga, a če še do zdaj niso sprevideli, v kakšno zadrego so prišli s svojim ravnanjem, nadejamo se, da se kmalu predomislijo ter slednjič vender le oklenejo Hrvatske kot pravi domoljubi, katerim mora biti mila sreča ne samo njihovega naroda, nego celokupne domovine.

šala naš vrisk, vzradovano se igraje z zvokom, kakor da bi bilo celo skalam všeč, da nosijo svoje, domače ljudi. Od nasprotne strani so se nam odzvali drugi hribo-lazci, ki so šli deloma proti koči, deloma pa že plezali po malem Triglavu, da dospejo na vrh Triglava pred solnčnim zahodom. Vrnili so se šele ob pol osmih z vrha in vsi jednoglasno hvalili divni razgled. Drugi smo pa ostali pri koči in si najprvo seveda ogledali kapelico. Vsak je slovesno in pobožno snel klobuk in ves presenečen stopil v sicer majhno a toliko bolj skrivnostno gorsko svetišče. Z altarčka nas je ljubeznivo pozdravila Lurdska Marija. Koliko kipov smo že videli, gotovo lepših in dragocenejših. Toda takih čustev, takih gorko pobožnih mislij nam ni nobena še vzbujala.

Imeniten in glasovit je Triglav zaradi cvetke zvezde, zaradi pečnic, planik. Ali s tem kipom je dobil Triglav zvezdo vseh zvezd, zvezdo Danico, dobil prenežno planiko — Brezmadežno Spočetje, dobil ponosno planiko, ki je priklila iz Jesejeve kore-nine, vzrastla visoko, kot cedra na Libanonu, dobil cvetko pečnico, kraljico vseh cvetk, kraljico iz rodu Davidovega, kraljevo hčerko, dobil cvetko, ki je kljubovala bolj kot planika vsem viharjem — kljubo-

vala preganjanju, kljubovala ubožtvu, kljubovala v nedosežni ponižnosti celo smrti lastnega otroka in se ni zgrudila, ko je sveta kri Odrašenikova, kri, ki ima svoj vir v njenem materinem srcu, ko je ta kri škropila s križa Njo — kri najboljšega sina škropila najboljšo mater!

Ta cvetka se je presadila na goro, in ginila je in ginila bo ob njej snežna belota v velikem vencu nanizanih planik, ginila pred Njeno čistostjo, plameno rudeči kobuljci so le megleni odsvit Njene neizmerne ljubezni do Boga in do nas, sinjejasne očnice in azurni svedrci so komaj dih Njenega, kot nedozorno morje globokega upanja.

Ko smo tako zamaknjeni pobožno čustvovali in se pomolili Božji Porodnici, šli smo v koč. Da bi to popisaval, ni moja naloga; saj je bila stavbinska popolnost že večkratov pohvalno omenjana. Vsak hribo-lazec mora neprerečno potrditi, da je najlepša, kar jih imamo na Kranjskem, da je najbolj praktična, prostorna in tako dobro opremljena, da si boljše razdelitve in oprave ni želeli. Delo slavi in hvali mojstra, ki je izdelal načrt — g. Aljaža.

(Dalje sledi.)

Tedenski koledar.

Nedelja, 3. oktobra: 17. (pobink.; Rožnivenčna; evang.: O največji zapovedi. Mat. 23. — Ponedeljek, 4. oktobra: Frančišek Seraf. — Torek, 5. oktobra: Placid in tov. mm. — Sreda, 6. oktobra: Brunon sp. — Četrtek, 7. oktobra: Marcij p. sp. — Petek, 8. oktobra: Brigita vd. — Sobota, 9. oktobra: Dionizij šk. — Lunin spremi: Prvi krajec 3. oktobra ob 6. uri 30 m. zjutraj. — Solnce izide 5. oktobra ob 6. uri 10 minut, zaide pa ob 5. uri 27 minut.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. oktobra.

(Ob godu presvetlega cesarja) prihodnji ponedeljek bo v stolnici ljubljanski pontifikalna sveta maša.

(Hranilnica in posojilnica v Rovih) registrirana zadruga z neomejeno zavezo se je ravnokar ustanovila ter so pravila že potrjena. Prihodnje nedeljo 10. okt. prične svoje delovanje.

(Efektno srečkanje »Glasbene Matice«.) Navzlic temu, da imamo Slovenci doprinašati narodnega davka toliko, kakor nobeden drug narod, posrečilo se je vendar »Glasbeni Matici«, zbrati deloma pri zavednih, požrtvovalnih narodnih rodbinah, deloma z lastnimi novci za srečkanje namenjenih 300 dobitkov. Razven za srečkanje namenjenega glasovira, kateri si je društvo kupilo pri svetovnoznani dunajski tvrdki J. Czapka & sin in ki se te dni priposlje v Ljubljano, razstavljeni so vsi dobitki v dvorani »Glasbenega doma« v Vegovih ulicah. Od nedelje dne 3. oktobra počenši more si to veleznimivo razstavo brez vstopnine vsakdo ogledati. Vstop je dovoljen ob nedeljah od 10. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne, ob delavnikih pa od 3. do 5. ure popoldne. Po posebni prijaznosti imeli smo priliko, ogledati si že danes to razstavo, in reči moramo, da nas je bogata zbirka uprav presenetila. Koj ob vhodu v dvorano prezentujeta se obiskovalcu dve veliki oljnatobarvani sliki »Bled« in »Milan«; veščaki cenijo vsako na 500 gld. Poklonil je ti prelepi sliki tržaški naš mecen gospod Ivan Kalister. Posebno pozornost vzbuja dragocen service za sladolede z mizico vred, kateri je za srečkanje daroval gospod Miha Truden v Trstu. Gospod državni poslanec Povše podaril je krasen nastavek in dve vazi, gospa dr. Tavčarjeva prelepo garnituro za vino, gospodična Kobilca pa z divno fantazijo sestavljeno dekoracijsko paleto. Razstavljena je nadalje cela vrsta zlatih in srebrnih žepnih ur za dame in gospode, cel kos finega platna, lepi namizni prti, srebrni servisi, dva bicikla in premnogo drugih okusnih in praktičnih predmetov. »Glasbena Matica« skrbela je torej za lepo število krasnih dobitkov, domoljubno naše občinstvo pa bode gotovo rado seglo po srečkah ter na ta način pripomoglo, da si »Glasbena Matica«, ki tako hvalevredno vrši plemenito svojo nalogo, čim prej primerno vredni svoj »glasbeni dom«.

(Bogoslovcev) je letos v Ljubljani 92, mej temi so 4 eksternisti. Jeden g. Juvan bo šel v Rim v Germanicum; jednega, g. Laha, pa so k vojakom vzeli.

(Codicum musicorum pars I.) se zove 9. zvezek velikega dela: Tabulae codicum manuseriptorum praeter graecos et orientales in bibliotheca palatina Vindobonensi osservatorium, katero izdaja cesarska akademija vednosti na Dunaju. Ta zvezek je sad neumornega dela našega rojaka dr. Jos. Mantuani-ja, uradnika dvorne knjižnice na Dunaju; najlepše zadostilo sestavljatelju je pač laskava strokovna kritika njegovega dela.

(Dekliška šola v Repnjah.) Z novim šolskim letom so otvorile čč. šolske sestre v Repnjah zopet internat za gojenke. Kako izvrstno podučujejo in vzgojujejo čč. šolske sestre, o tem mi ni treba povedovati. O tem so časopisi že večkrat poročali. Ta zavod nadomestuje stariše, šolo in gospodinjsko izobrazbo. Skrbno pazijo šolske sestre na njim izročene gojenke, kakor lastni stariši. Učenje je na dnevnem redu, pa znajo dati učenkam tudi veselje do učenja. In kdo ne ve, da se človek dvakrat več nauči, ako se z veseljem uči? Zraven šole pa imajo učenke v prostih urah priliko navaditi se različnih ročnih del in gospodinjskih opravkov tako v kuhinji, kakor v hiši in v vrtu. Kdor hoče svoje hčerke dobro vzgojiti, pošlje jih torej brez skrbi v zavod čč. šolskih sester v Repnjah pri Vodich. Pošta Smlednik, Gorénjsko.

(Izjava slov. kršč. narodne zveze), katero smo včeraj objavili mej brzojavi, gotovo vstreza vsem vdeležencem vseslovenskega shoda, ker uprav v smislu sklepov tega shoda označuje naše zahteve nasproti večini in nasproti vladi, katerih izvršitev naši poslanci neizprosno zahtevajo kot pogoj, da zamorejo ostati del večine, na katero naj se naslanja vlada. Ker so mladočeški poslanci na zadnjem shodu v Pragi tudi sklenili resolucijo, ki zahteva jednako-pravnost vseh avstrijskih narodov, zato se nadejamo, da bo parlamentarna komisija večine vsprejela skromne zahteve naše zveze kot svoje ter tako pripomogla tlačenemu narodu do njegovih pravic. Zahvalo smo dolžni naši državnoborski delegaciji, ki porabi vsako ugodno priliko, da vrši svojo dolžnost v prosep dežela, katere zastopa.

(Usposobljenostni izpiti) za obče ljudske in meščanske šole se začne 8. novembra t. l. ob 8. uri zjutraj.

(S Trebnega.) Trgatev se je pri nas že začela. Vina bode letos sicer manj, nego lani, ker je po nekaterih vaseh toča pobila; a kolikor ga bode, to bo dobra dolenjska božja kapljica.

(Iz Črnuče.) Toliko zaželjeni dan je prišel, dan: v katerem naj se Črnučani preselimo v novo cerkev, ko smo od časa potresa službo božjo obhajali dve zimi v neobokani cerkvi in tri poletja pri kapelici na vaški cesti; in ta dan je bil 26. september. Sedanja farna cerkev je baje peta, odkar je bil tukaj ustanovljen vikarijat leta 1764; zadnja je bila dozidana leta 1880 za časa č. gospoda župnika Lorenca Mazeke; posvečena dne 4. septembra 1887 pod sedanjim župnikom, in posvečena z vsemi notrinjami leta 1894. Naša nova farna cerkev je mogočna stavba v romanskem slogu; po obliki nima vrstnice na Kranjskem; v njej se slovesno dvigate dve kupoli v monier-oboku; stavba je močna, saj se je za njo potrebovalo 415.750 komadov opeke. — Nova cerkev je popolno dodelana in tudi vsa opravljena s svojimi notrinjami iz prejšnje cerkve s kamenitimi altarji; to je naša sreča; postaviti so le še orglje — prihodnje leto — in okviri na kore, podaljšati je obhajilna miza in dostaviti nekaj malenkostij, ki se nadaljujejo; ograja k cerkvi in pokopališču tudi ostaja za prihodnje leto; dne 10. oktobra pa bode postavljen in blagoslovljen sveti križev pot in potem bo cerkev dopolnjena. Slovesno blagoslovljenje je opravil veleč. gospod dekan-kanonik Janez Flis pri obilni azistenci; posebno ljubo pa je bilo Črnučanom, ki vidijo pri slovesnosti ljubljene gospoda patrona, mengiškega nadžupnika veleč. gosp. Ivana Zorec-a, ki je po svoji dobrotljivosti vnovič položil drag dar na oltar. Cerkevni govor je imel sosed, č. gospod Simon Zupan, župnik na Ježici, ki je v lepih potezah pojasnil Črnučanom, da je njihova nova farna cerkev njim v čast in v zaklad. Slovesnost se je pričela z blagoslovljenjem; po njem se je preneslo presveto Rešnje Telo v slovesni procesiji iz kapelice v novo cerkev, ki je bila po množici ljudstva in vnanjosti toliko veličastna, da jednake niso videle do sedaj Črnuče. Krasno je bila tudi okinčana nova cerkev in domača vas s slavoloki, zelenjem, venci i. dr.; bilo je tudi več napisov, med katerimi je bilo brati pred cerkvijo: »Zidovje sem; pa prosim blagoslova! — In »hiša božja« bom! jaz hiša nova. — V cerkvi pred velikim altarjem pa je bilo brati: »Za blagoslov! prisrčna hvala: — Farnom mir! Bogu pa slava! — Tudi kapelica, sedaj zapuščena po Gospodu, ki je bival v njej v zakramentu presv. Rešnjega Telesa, je imela napis v besedah: »Kapelico — ne Vas! zapustil bom, — Ko v novi se preselim dom! — Po procesiji smo prišli: domu, v domačo farno cerkev. Srečno in v najlepšem miru smo jo dozidali; daj Bog! da ostane sedaj doma v miru in nas ne obišče Bog zopet z jednako nadlogo, in ne obišče nobene soseske! Dozidali smo farno cerkev z velikim naporom, ker smo delali s prostovoljnim delom in v prevelikih skrbeh; še nas čakajo skrbi, ker nam je narastel primanjkljaj, katerega bo trebalo poravnati. Lotili smo se pa dela in delo dokončali le s pomočjo podpore, brez katere pomoči bi še ne bili možni, zidati novo cerkev. Plačaj Bog dobrotljivo vsem dobrotnikom, tujim in domačim! Še jeden častni dan nas časa, dan posvečenja; daj Bog, da pride kmalu.

(Nabava posteljnine za ljubljansko vojaško posadko.) V svrhu oddaje nabave posamnih posteljnih predmetov se vrši dné 19. oktobra letos javna ponudbena razprava pri tukajšnjem vojaškem oskrbovališču. Natančnejši pogoji se mej navadnimi uradnimi urami lahko vpogledajo pri tem uradu.

(Gospode gostilničarje in kupce z vinom) opozarjamo na oglas goriške tvrdke gosp. Ferd. Raaberg, kateri prinašamo v inseratnem oddelku. Ista posreduje radovoljno mej slovenskimi producenti vin iz vipavske doline ter brd, kakor tudi iz drugih primorskih krajev. Za pristnost pravih domačih vin zagotavlja gospode odjemalce. Tvrdka je tudi vsakega ozira vredna, ker je jedina v Gorici, katere prodaja na debelo tudi moko in drugo jedilno blago.

(Iz Brna,) 26. septembra. Na kakih nogah stoji nemško šolstvo, nam kažeta najbolje Ogerski Brod in Kyjov. V Ogerskem Brodu je vpisanih na deški nemški šoli v vseh razredih 31 učenec, in sicer 30 židov in eden kristijan. Tega so še iz Češkega naročili. Na dekliški šoli je v vseh razredih 32 učenek, od teh samo 7 kristijank, druge židinke. V utrakvistično šolo v Kyjovu so se vpisali samo 4 učenci, v češke šole pa 629 učencev in učenk. Ali se tu ne meče ven denar z lopatami? Ako bi bilo v kaki češki šoli podobno število učencev, zdavnaj bi jo bili že zaprli, a nemške šole imajo drugačne pravice! — Iz Olomuca se poroča, da so pripeljali v ondotno bolnišnico vojaka, kateremu je poročnik s sabljo roko odsekal. Imeni vojaka in poročnika se tajita, jednako tudi nadrobnosti dogodka. — V Tešinu je rekel na nemškem shodu poslanec Türk v svojem govoru proti Slovanom v Sleziji o poljskem plemstvu, da je »uš v kožuhu Avstrije«. Gosp. Türk je odvetnik in kakor se kaže, prisvojil si je sijajno nemško kulturo. — »Gazetta Narodova« poroča iz Rima, da se je P. Stojalowski spravil s cerkvijo, ko je pokoro opravil ter vnovič vero izpovedal. V znamenje popolne sprave sprejel ga je sveti oče v avdienci. — V soboto je prišel v Brno dragonski polk št. 15. Bil je jedini konjiški polk dunajskega kora, ki se je udeležil manevrov pri Totisu. Celo pot iz Welsa, kjer se je poprej nahajal, v Totis in nazaj v Brno je napravil polk po cesti; vzlic temu ogromnemu trudu so vojaki in konji zdravi.

(Iz Prage): Zanimivo konfiskacijo so doživeli »Kat. Listy«. Št. 256 z dne 15. t. m. je dež. sodišče zaplenilo, a dotični odlok je došel uredništvu in upravnistvu še le 22. t. m. Kaj počne upravništvo z ostalimi številkami, je res vprašanje. — »Vol. Listy« prinašajo lepo sličico socijalne ljubezni. Ako se kdo predrzne, da kritikuje društveno vodstvo, takoj ga izključijo iz društva, za leto, 2. celo izključijo ga za vselej. Kako pa bo neki v prihodnji soc. državi? Vodniki soc. demokracije najbolje naredé, če vse člane izključijo, ne bo jim nikoli treba dajati radovednim odgovor, kam so prišli društveni denarji.

(Po trgatvi.) Iz Buzeta, dne 28. sep. A. Vozi brže ali se mi pa odmakni. B. Potrpi, ne morem nikamor. C. Za boga milega, kedaj bo vendar konec teh komedij. Tri dni vže čakam in tudi danes vže zapada solnce za božjo milost, pa še nisem nič opravil. Grozdje na vozu se mi bode pokvarilo, a silim, silim ter ne morem nikamor. — Nepregledna vrsta vozov, da celo po dva vstric na ozki cesti, čaka Buzečana po cele dneve, da sprejme kmetovo grozdje in mu vpiše na račun obrestij. »Ej, kume«, nagovori ga Buzečan seveda ne v hrvatskem jeziku, »a kje je drugi voz za obresti, kje kapital?« Dal je kmet zatratelju, kar je zamogel, pridržal le malo za sebe in obitelj, a še to mu žuga, da mu pobere za obresti. Zato milih pogledov, začudenja, prošanj in preklinjevanja na vse strani in nikjer konca! Kaj pomaga vse pritrdjevanje kmetovo, da ni toliko dolžan? Gospod imajo svinčnik v roci in — basta — kmet trpi, ako češ rešiti kar ti je ostalo še doma in idi k drugemu trinogu, sposodi si na še večje obresti, da plačaš prvega. Ob času trgatve naprtl si je kmet še večji dolg, kakor ga je imel prej! To za časa zlate dobe italjanskega tiranstva v Istri. Po Buzetu je bilo petja, razgrajanja in tuljenja po dnevu in po noči. Po gostilnah so zapravljali hrvatske žulje in se smejali v pest neukemu, prestrašenemu kmetu. Pa zlati čas je preč. In sedaj? vse tiho; ni vozov, ni konjev, da niti tovar (osel) se ne premakne več v Buzetu, da bi nosil grozdja sestradanemu gospodarju. Ob 9. uri zvečer (še ni najete fakinaže, ki v kakem kotu čakajo na mimodošle Hrvate) vže ni več luči po mestnih oknih in celo ulične leščerbe vže pojemajo jezeč se, da nobeden ne občuduje njihove krasote. Gostilne so zaprte, saj ni nijednega, ki bi imel še kaj cvenka v žepu, a na sakrabsk »puf« že sami veste, kako gostilničarji radi dajejo, posebno če dobro vedo, da dobe plačo še le o sv. Nikoli. »Prekleta ona pra«, čul je dopisnik pred malo časom, »ko smo Hrvate naučili pisati. Prej

smo z njimi lahko delali, kar smo hoteli, sedaj pa ne moremo več". Prav imajo. Prost je naš kmet grabežljivih taljanskih krempelj in svoje vino pridržati lahko za svoje potrebe. Res je, da je letos manj vina, kot smo ga pričakovali, (v nekaterih vaseh ga je manje radi lanske, v drugih radi letošnje toče) a kolikor ga je, je fino, da takega ljudje vže 16 let ne pomnijo. Zato ga najtopleje priporočamo kranjskim trgovcem, da si brzo preskrbe, saj je s tem pomagano njim in tudi našemu kmetu. Nesreče prejšnjih let in davčni eksekutor še vedno zavirajo, da se naš kmet še ne more postaviti povsem na svoje noge. Ne morem si kaj, da ne bi pri vsem tem kranjske trgovce svaril pred brezvestnimi posredovalci ali takozvanimi mešetarji. Kmet prodaja vino; predno pa izreče ceno, le glejte posredovalca, kako nervozno meče svoje oči od jednega kota do drugega, dokler se ne ujamejo s kmetovimi. Miglej! in cena je vinu poskočila za 4, 5 goldinarjev pri hektu. In vrhu tega morate posredovalcu še dobro plačati pot, dnino in Bog ve še kako delo. Seveda nečem vzemati posla poštenim posredovalcem, ki so v slučaju potrebe na razpolago. Svarim le pred onimi, ki samo gledajo, kako bi zmuzali krajcarje od došlih trgovcev, se dobro napijejo na njihov račun, a potem pa doma v pijanosti pretepajo žene in otroke. — Toliko je bilo umestno, da pove dopisnik ob času letošnje trgatve, hoteč s tem med trgovci ohraniti veljavo istrskega kmeta Hrvata (zapišite si za klobuk, da „svoji k svojim“) in tudi obvarovati kranjskega trgovca pred brezobzirnim mešetarjenjem.

(Sejmi po Slovenskem od 4. do 9. oktobra.)
Na Kranjskem: 4. oktobra v Kostanjevici, Litiji, pri Fari, na Jesenicah, v Gor. Logatcu, na Vidmu poleg Krke, v St. Rupertu; 5. v Metliki, pri Sv. Heleni; 6. v Motniku, Zagorju, Zdenjski Vasi in Šturju; 7. v Toplicah in St. Petru na Notranjskem. — Na Slovenskem Štajerskem: 4. oktobra v Arnžu, Konjicah, v Dolu pri Hrastniku, pri Sv. Urbanu pri Slivnici, v Artičah, v Zaveu; 8. v Lavboku; 9. v Poličanah. — Na Koroškem: 4. oktobra v Trebižu. — Na Primorskem: 4. oktobra v Veroni (14 dni), 4. do 14. v Basunu, v Šmarji pri Kopru; 7. do 21. v Padovi.

Društva.

(Gospodarsko-obrtni shod v Zalcu. Kakor je bilo svoječasno objavljeno, sklicalo je „Občeslovensko obrtno društvo“ v Celju pretečeno nedeljo, t. j. dne 26. septembra t. l. v Zalcu gospodarsko-obrtni shod. Zbralo se je nekaj sto udeležencev, večinoma zastopniki zavedne obrtnije in kmetijstva, ki so pazno, z vidnim zanimanjem sledili razpravam posrednih govornikov. Shod počastil je s posetom g. dr. Vinko Gregorič iz Ljubljane. Prvi govornik nastopil je g. dr. J. Karlovšek, in govoril o kmetijstvu in narodnem gospodarstvu. Podajal je v tem daljšem, temeljitim govoru navodila večinoma iz lastnihkušenj, kako bi bilo kmetovalcem pomagati v posameznih strokah gospodarstva, katere stroke bi kazalo gojiti glavnim, katere pa le postranskim. Tako je svetoval, naj bi se v naših, osobito v bolj goratih krajih, gojilo poljedelstvo le toliko, kolikor treba v pridobitev najpotrebnejšega domačega živeža, ker imamo sicer gotovo zgubo, ako bi hoteli naše poljske pridelke spravljati v promet. Dotaknil se je tudi poznane glavnega vzroka, zakaj se da našemu kmetu le pretežko pomagati: ker odbija odločno vsak novodobni nasvet, ker mu je vsled njegove trmoglavosti vsaka napredna izumitev le kvarljiva novotorija. Ta trmoglavost pa izvira iz nevednosti, nevednost pa iz zanemarjenega šolskega obiska. Prvi pogoj tedaj, ako si hočemo naše gospodarsko stanje zboljšati, je šolski poduk, a to seveda v prvi vrsti ljudska, v drugi pa kmetijska šola. G. dr. R. Pipuš govoril je o splošni pridobitni po novem davčnem zakonu. Da si stvar navidezno res ni zanimiva, a tembolj potrebno je znati ta novi zakon osobito onim, katerim lahko njegovo znanje dokaj koristi, nasprotno pa jih pripravi k nepotrebnemu preplačilu. Razvidi se pa tudi iz tega tehtnega podajanja, kako korenito je proučil g. govornik ta obširni, zamotani novi zakon. Za njim povzel je besedo gospod Ivan Rebek ter razlagal naše obrtne razmere. Povedal je, zakaj so se tuji-obrtniki tako radi in gosto naseljevali po naših obmejnih krajih, bogateli in se šopirili nad nami ter prevzeli konečno nekako nadvladje. Naše ljudstvo obožavalo je že od nekdanj vse, kar je prišlo od daleka iz tujine. Prav iz tega vzroka kazalo je tudi tujemu, med nami naselivšemu se obrtniku svojo naklonjenost in zaupanje, preziralo je naše domačine ter s zalaganjem domačega zasluzka pomagalo tujcu plesti bič, kateri jim sedaj žvižga okoli lastnih ušes. Rotil je, naj bi se že vendar jedenkrat otreslo slovensko ljudstvo tega tujega malikovanja ter se obračalo dosledno vselej in povsod k svojim

domačinom k svojim narodnim bratom. — Zadnji govornik na vspeh bil je gosp. Dragotin Hribar. Njegove prepričevalne besede o pomenu obrta in trgovine prišle so iz srca ter tudi šle k srcu poslušalcem. Ožigosal je pošteno ono „nežno skrb“ za naš razvoj od zgoraj ter da smo res izgubljeni, ako bi hoteli pričakovati naše rešitve po prošnjah in resolucijah. Delujmo sami, a tirjajmo in zahtevajmo, nikakor pa več ne moledujmo za to, kar je že itak tako rekoč naša dedščina po zakonu. Razložil nam je nadalje, kako zadovoljni smo bili vsikdar priberačujoče tuje obrtnike in trgovce vsprejemati, kako milosrdno smo jim polnili njihove mošnje; slednjič natovoril je naš kapital ter odšel z njim prek meja, a k nam je priporočil in poslal drugega „nemaniča“, ki se je zopet na enak način navlekel naše krvi. V zahvalo nas nazivljejo take pijavke „narod beračev“, „narodno nezrelo pleme“ itd. Kazal nam je gospod govornik, koliko bogatstva leži v naših hribih in gorah ter kako bi se dalo isto oteti nasprotnemu molohu. Priporočal je ustanovitev takozvanih „narodnih skladov“, h katerim bi pojedini po svoji zmožnosti prispevali z večjimi ali manjšimi doneski, da se prevzame z dobljeno vsoto kako večje narodnogospodarsko podjetje, kakor tovarne, rudokopi, pivovarne itd. Prispevek bi se seveda po določeni dobi zopet ves, oziroma z obrestmi in z razmernimi delnicami vred vračal. Poudarjal je nadalje, kako smešno se čuje, ako se nazivljajo slovenske dežele agrarnim, t. j. dežele za dohodno poljedelstvo. S takim imenovanjem devajo naše hribovite deželice v jedno vrsto z Ogersko, s Češko-Moravsko in z drugimi nepreglednimi planjavami. Toda, kaj hočejo v agrarnem smislu značiti naše kotlinske njivice z dva do tremi orali, večkrat le nekaj sto korakov v obsežju. — Zalostna resnica je, da so slovenske dežele agrarne dežele in biti bi morale vse kaj drugega, kakor to, za kar imajo najmanj sposobnosti. Le tujec in sovražnik je skrbel, da se nismo pospeli višje in kopali le grude po višavah ter raznašali gnoj po brdih in ostali lepo slepi, da so te dežele vstvarjene za vse kaj drugega nego poljedelstvo. Slovenske dežele ne bodo v kmetijstvu nikdar toliko napredovale, da bode moč konkurirati z drugimi deželami, ki imajo primerneje lego za poljedelstvo in se lahko dela s stroji, ko moraš pri nas vse delati z roko radi lege in malega obsega. Podajal je še mnogo jasnih navodil, katerim potom nam je hoditi, ako hočemo resno doseči zboljšanje našega gmotnega stanja v obrtnem in gospodarskem oziru. Oglašali so se še drugi govorniki, ki so enakim načinom osvetljevali naše razmere ter podajali nasvete v obrambo. Konečno je govoril g. dr. Vinko Gregorič iz Ljubljane, povdarjaje, da zamore biti temelj našega narodnega obstanka oziroma vspešnega napredka, narodna družina. Vsa skrb naj se obrača povsod, da odgojujejo obitelji svojo družino res v pravem narodnem duhu. Gg. Gosar in Dolinar zahvaljevala sta se predsedniku društva, g. Dragotin Hribarju, za prireditve shoda, v kar so se jednoglasno odzvali vsi prisotni. Konečno predlagal je tajnik g. Ivan Kač sledečo resolucijo: „Današnji gospodarsko-obrtniški shod v Zalcu ne stavi nobene resolucije ali prošnje do visoke vlade v zboljšanje svojega stanu, ker vé, da so vse enake resolucije — bodi si gospodarske ali politične vsebine šle v vladni koš, brez vsake rešitve; pozivlja pa vse navzoče, da pritrdijo želji, da se Slovenci gospodarsko organizujejo in da se uvažujejo misli in želje izrečene na današnjem shodu, ker le v djanji pomagaj si sam, da ti vlada ne bode nasprotovala, obstoji naš gospodarski napredek. Navdušeno pritrdili so navzoči besedam govornika, ker je bil vsakdo prepričan, da od vlade ali deželnega zbora nimamo nič pričakovati in da je slednji čas, da se gospodarsko organizujemo in pričenmo pomagati sami. Konečno se predsednik zahvaljuje vsem govornikom, kakor tudi poslušalcem in spominja pri tej priliki, da visoka vlada nas ne smatra vrednim poslati svojega zastopnika, ker le kodar se zabavlja na vlado in ruje, tamkaj mora biti navzoč komisar, za gospodarski napredek pa ima vlada zamašena ušesa. Na to se je zbor zaključil.

(Javni shod „obrtne zveze za kranjsko“) vršil se je preteklo sredo v salonu pri „Maliču“. Zbralo se je čez 100 obrtnikov. Društveni predsednik g. Šturm pozdravi navzoče običajno, naznani dnevni red in podeli besedo g. dr. Majaronu, kateri govori v prvi točki dnevnega reda o davčni reformi. V svojem predavanju podal je g. dr. Majaron najzanimivejše točke o prihodninskem davku, dokazoval je s številkami in primerjal, kaka je bila sedaj davčna reforma a kaka bode nova; gotovo bode pa nova reforma v korist malim obrtnikom, osobito tistim, ki so v IV. razredu. Po predavanju vršila se je poskušna volitev. Gospod Turk priporočal obrtnikom, naj bodejo sedaj edini, ko se gre za tako važno stvar, kakor je volitev v davčno komisijo, in predlaga kandidate za III. razred sledeče gospode: g. Strukelj Franc, Kunc Matija in Santelj Franc, kot namestnike pa g. Kirbisch Rudolf, Zajc Alojz in Federl Ivan. Predsednik naglašja, da naj za te kandidate glasujejo samo dotični gospodje, kateri so v III. razredu, na kar so se kandidate sprejeli. Potem predlaga g. Turk kandidate za IV. razred sledeče gg.: Šturm Franc, Baraga Franc, Tuma Ferdinand in Camernik Ignacij, kot namestnike pa Breskvar Franc, Novak Franc, Lenček Alojs in Žunič Nikolaj. Socijalni demokrat Zeleznikar zahteva in prosi navzoče, naj izvolijo druge gospode, in naglašja,

da je dobro, ako pridejo nove moči, ker ako te izvolimo, bode vse pri starem. Po pojasnilu g. Tume in predsednika Šturma se sprejmejo zgoraj nasvetovani kandidati. Predsednik naglašja, da ker je že pozno ne bomo govorili o drugi točki, položaj obrtnikov, marveč preidemo na tretjo točko „razno-terosti“. K tej točki oglašja se g. Kregar, poudarja da se do sedaj še ni nikdar na nobenem shodu govorilo o razmerah v bolniških blagajnah, osobito o ljubljanski okrajni bolniški blagajni. Kot načelnik tega zavoda hočem danes tukaj pojasniti na obrtniškem shodu razmere okrajne bolniške blagajne, ker je to moja dolžnost, ker sem bil od obrtnikov voljen v ta zavod, obrtniki imajo pa sami pravico zahtevati, kake razmere da so v blagajni, ker vsak delodajalec mora za svojega delavca plačati eno tretjino prispevka v blagajno. Ko so se vršile volitve delegatov v okrajno bolniško blagajno, povabil je tudi mene, prejšnjega načelnika bolniške blagajne, naj pomagam pri volitvah, češ da pridejo taki slojevi noter, kateri bodejo res delali v korist zavarovancev a tudi v korist blagajne. Stori sem to. Toda ko je bil odbor izvoljen in ko sem bil jaz načelnikom voljen, pričela se je skoraj takoj agitacija proti meni oziroma nam 4 odbornikom. V prvi seji predlagal sem, da ako je mogoče, upeljimo prosto izvolitev zdravnikov, to je, vsak bolnik, ako postane bolan, si izvoli lahko zdravnika, v katerega ima zaupanje, ker gotovo je mučno, ako mora imeti zdravnika v katerega nima nikakega zaupanja. Zdelo se mi je to eminentne važnosti posebno sedaj, ko sem se v blagajni kot načelnik sam prepričal, kako slabo se postopa z delavci v tem oziru.

Veliko je bolnikov, kateri gredo samo v sobotah in sploh k blagajniškemu zdravniku le zategadelj, da dobe listek, s katerim gredo v blagajno po denar. Navede več slučajev, kako ravnaajo zdravniki z bolniki. Čudno je bilo tudi postopanje prejšnjega načelnika in z njem jednega uradnika, ker mi po nikakem načinu niso hoteli kot načelniku izročiti blagajničnega ključa. Sele izvanredni občni zbor jih je prisilil, da se je stvar pravilno izvršila. Kakor sem že omenil, pričela se je takoj po izvolitvi agitacija proti načelniku. 5 odbornikov stopilo je v opozicijo, ki so nagajali kolikor možno, da mi nismo mogli delovati. Žal, da jih je magistrat ljubljanski pri tem podpiral. Stvar je šla tako daleč, da sem véčeraj popoldne dobil od mestnega magistrata, oziroma od župana neko odločbo ali bolje obsodbo izrečeno od mestnega magistrata oziroma župana Hribarja nad okrajno bolniško blagajno, katere v prvi vrsti določuje, da bode mestni magistrat poveril posel načelnikstva magistratnemu svetniku Ivanu Sešku, a posel nadzornega odseka opravljali bodejo uradniki mestnega knjigovodstva, seveda pristavlja na stroške bolniške blagajne. (Velika ogorčenost; gg. obrtniki vpijejo: preberite odredbo, da se zve, kako postopa magistrat.) Kar nam v tej zadevi podtika magistrat, moram pripomniti, da ni resnično in jaz se le čudim, da je tako odredbo župan Hribar podpisal. — Mi smo si svesti, da nismo ničesar zakrivali, jaz kot načelnik storil sem svojo dolžnost in le gotovo se zaradi tega nisem prikupil uradnikom, ker sem bil gotovo prevečkrat v pisarni; drugi moji trije gospodje tovariši odborniki storili so istotako svojo dolžnost. Udeležili so se vsake seje ter z menoj skupno delovali v korist zavarovancev, kakor tudi v korist blagajne. Kontrolo uredil sem tako, da sta vsak teden šla po dvakrat 2 prepričati se o resničnosti boleznih; vspeh je bil ta, da so vsak teden dobili 20—24 simulantov, gotovo v korist blagajni. Nadzorovalni odsek storil je tudi svojo dolžnost ter pregledal opetovano knjige, kar se poprej ni redno godilo. — In vender je bilo poprej vse dobro, magistrat je bil z vsem zadovoljen, sedaj pa je vse narobe in magistrat si prisvaja neko pravico, katere v zakonu nikakor ni utemeljena, kar bo odbor dokazal v rekurzu, katerega odpošlje kompetentni oblasti. Prav pa je, da tudi oni, ki plačujejo v bolniško blagajno in katerim je na tem, da se blagajni ne napravljajo nepotrebni stroški, kakor nam grozi župan Hribar v svojem odloku, povedo svoje mnenje, zato predlagam, da se vsprejme nastopna resolucija: Ljubljanski obrtniki, zbrani na javnem shodu „Obrtne zveze za Kranjsko“ niso zadovoljni, da bi mestni magistrat prevzel vodstvo okrajne bolniške blagajne, oziroma na blagajniške stroške poveril s tem poslom kakega svojega uradnika. Ravno tako niso zadovoljni obrtniki, da bi mestni uradniki na stroške blagajne opravljali posel nadzorstva, ker so prepričani, da provzročeni stroški gotovo ne bodejo v interesu bolniške blagajne. — Gosp. Turk nato pojasni delovanje nadzorovalnega odseka ter priporočja, naj se nasvetovana resolucija vsprejme. Po tem razgovoru bila je nasvetovana resolucija soglasno vsprejeta in shod zaključen.

(Vabilo k zborovanju „Pedagoškega društva“) dne 7. oktobra ob polu 12. uri predpoludne v Radečah pri Zidanem Mostu. Vsopred: 1. Odborovo poročilo. 2. Vvod v perspektivo s praktičnimi pojasnili. — razlaga predsednik J. Bezljaj. 3. „Kolesarsko potovanje k Plitvičkim jezerom in v Dalmacijo“. — Poročevalec Flor. Rozman. 4. Razgovor o važnih šolskih zadevah. 5. Predlogi. — Odbor uljudno vabi tudi goste k obilni udeležbi. — Po zborovanju bode skupni obed v gostilni g. Petriča; vsak udeleženec naj se tam pravočasno oglašja.

(Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu septembru 1897 je 78 strank vložilo 20.281 gld. 8 kr., 43 strank vzdignilo 6628 gld. 62 kr., 19 strankam se je izplačalo posojil v znesku 9750 gld., stanje vlog 298.551 gld. 68 kr., denarni promet 61.246 gld. 31 kr.

(Mestna hranilnica ljubljanska.) Meseca septembra leta 1897 uložilo je v mestno hranilnico ljubljansko 610 strank gold. 92.816-21, 470 strank pa vzdignilo gld. 162.088 32. V tretjem četrtletju dovolilo se je 214 prosilec posojil na zemljišča v znesku gld. 196.695.—

DOM IN SVET

Vsebina 19. zvezka 1897:

Ovrtje s polja modroslovskega. (Spisal dr. Fr. L.) [Dalje.] — Županova Minka. (Idila. — Zložil A. Hribar.) XVI. Na pojedini. — Čez morje. (Spisal Ivo Trošt.) [Dalje.] — Vodovnik-Siegenfeld. (Spisal dr. Anton Medved.) — Zmota in kës. (Zložil Anton Medved.) — Na tuji zemlji. XVI. (Zložil M. O.) — Biserji. (Zložil Anton Hribar.) 5, 6, 7, 8. — Klinopisni spominiki in sveto pismo. (Spisal dr. Fr. Sedej.) [Dalje.] — Humor. (Spisal dr. V. Korun.) — Književnost: Slovenska književnost. Knjige „Slovenske Matice“ za leto 1896: Slovenske narodne pesmi. II. sn. — Hrvaška književnost. Knjige „Mat. Hrvatske“ za leto 1896: Nikola Baretč. — Iz bilinskega sveta. — Danica. — Razne stvari: Zaloge premoga po Evropi. (Spisal dr. Simon Šubic.) — Jugoslavenska akademija znanostij in umetnostij leta 1896. Ivan Steklasa. — Na platnicah: Socijalni pomenki. [Dalje.] — Slike: Pri čitanju. (Risal A. Koželj.) — V kahirski brivnici. — Vodovnik Siegenfeld. — Mozirje v Savinjski dolini. (M. Helf.) — Asirija in Babilonija po klinopisnih spominikih.

Današnji številki našega lista priložen je **Zimski vozni red**, veljaven od oktobra do maja 1897/98. Poklanja ga cenj. naročnikom »Slovenca« tvrdka **G. Piccoli, lekarna v Ljubljani, na Dunajski cesti.**

Telegrami.

Dunaj, 2. oktobra. V včerajšnji seji mestnega zbora dunajskega je predlagal podžupan dr. Neumayer peticijo na drž. zbor, v kateri se zahteva, naj se židovski uradniki izključijo od pravosodne službe. Vsled tega je nastal mej židovskimi zastopniki velik vrišč. Dva rogovileža je mestni zbor izključil od dveh sej.

Dunaj, 2. oktobra. Dopolnilna volitev za državni zbor v kmečkem okraju Krems je razpisana na 8. novembra.

Dunaj, 2. oktobra. Presvetli cesar je dospel danes opoldne iz Budimpešte ter, kakor poroča „Fremdenblatt“, obiskal ob jedni uri ministerskega predsednika.

Dunaj, 2. oktobra. Mej naknadnimi krediti, ki jih zahteva vlada za letošnje leto, se nahaja tudi svota 12.500 gld. za slovenske vsporednice v Celju.

Dunaj, 2. oktobra. Nemško-nacionalni časniki povdarjajo, da se obstrukcija, ki se

je opustila pri volitvi v delegacije in pri predlogih za pomoč poškodovanim po uimah, zopet nadaljuje pri vseh drugih predmetih, dokler vlada ne umakne jezikovnih naredb.

Dunaj, 2. oktobra. Parlamentarna komisija desnice je sinoči zborovala dve uri. Posamezne stranke večine so parlamentarni komisiji izročile spomenice o svojih najnujnejših zahtevah. Sklenilo se je ožjemu odboru načelnikov posameznih klubov desnice posvetovati se o stavljenih zahtevah. Na vrsti je bil tudi razgovor, kako desnico še tesneje spojit s posebnimi statuti in skupnim opravilnikom. V tem oziru so se sporazumeli vsi odposlanci.

Levov, 2. oktobra. Na shodu, ki se je vršil minuli četrtek v Tarnopolu in katerega se je udeležilo 800 kmetov, se je vsprejela mej drugim tudi resolucija glede delitve Galicije s posebnima deželama zboroma.

Budimpešta, 2. oktobra. Cesarica je dospel sem včeraj dopoldne. Na kolodvoru jo je vsprejel cesar na čelu večjemu številu dostojanstvenikov.

Belgrad, 2. oktobra. Ministerski predsednik Simić je brzojavnim potom naznanil kralju ostavko kabineta.

Pariz, 2. oktobra. Sinoči se je sešel ministerski svet, da se posvetuje o Cambo-novem nasledniku. Govori se, da je določen za to mesto policijski prefekt Lepire.

Atene, 2. oktobra. Kralj je vsprejel ostavko Rallisovega kabineta. O nasledniku še ni nobene gotovosti. Časopisje izraža veliko nezadovoljnost nad navstalo ministersko krizo.

New-York, 2. oktobra. „Herald“ poroča, da je general Weyler prosil vlado, da mu odvzame težko breme.

Neprekosljivega učinka je

Tanno-chinin tinktura za lase.

Okrepčuje in ohranja lasišče in preprečuje izpadanje las. Cena 1 stekl. z rabilnim navodom 50 kr.

Ječina zaloga 57 35 2

lekarna pri Mariji Pomagaj M. Leustek v Ljubljani,

Resljeva cesta št. 1, poleg mesarskega mosta.

Gosp. lekarnarju Piccoli-ju

v Ljubljani.

Podpisani usoja si Vašemu blagorodju uljudno naznaniti, da rabi poslano tinkturo za želodec (Tinctura Rhei composita G. Piccoli) z izvrstnim uspehom proti želodčnemu in kataru v črevesih, istakotaki proti jetrnim in žolčnim izlivanjem.

Bolnišnica usmiljenih bratov.

Gratdec, dne 2. februarja 1897.

Provincijal

brat Emanuel Leitner. nadzdravnik.

232 100—53

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mil.
1	9. zvečer	734.2	14.8	sl. jzah.	del. oblac.	
2	7. zjutraj	734.3	9.0	sr. vzh.	megla	0.0
	2. popol.	733.3	21.1	sr. jzah.	pol. oblacno	

Srednja včerajšnja temperatura 15.2°, za 2.4° nad normalom.

Naznanilo.

Okrožni zdravnik Ivan Šuntar

v Idriji stanuje od sedaj

667 1

v Zatreperjevi hiši št. 395

pri novem železnem mostu blizu sv. Janeza kapele pod gradom.

Izvrsten

letošnji prosekar

se dobiva v gostilni „Monakovo“ (pri Lozarju) in v izletovišču „Laverao“

liter po 52 kr.

Trgovski pomočnik

zurjen v trgovini z mešanim blagom želi vstopiti v kako trgovino.

Več pov. upravnistvo »Slovenca«.

662 (3—1)

Trgovski pomočnik

20 let star, izurjen manufakturst in špecerist, želi do 15. oktobra svojo sedanjo službo premeniti.

Ponudbe sprejema upravnistvo »Slovenca«. 661 (6-1)

IZVIREK: Giesshühl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franko.

MATTONIJEVE

GISSHÜBLER

najčistije lužne

KISELINE

kot zdravilni vrecel že stoletja znana v vseh boleznih sapnih in prebavnih organov, pri protinu, želodčnem in mehurnem kataru. Izvrstna za otroke, prebolele in mej noseč. (I.) 4 40

Najboljša dijetetična in osvežujoča pijača.

Henrik Mattoni v Giesshühl Sauerbrunn.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Gostilničarji, pozor!

Goriška tvrdka

G. FERD. RESBERG

(M. Trudnova podružnica)

v Gorici

v Kapucinski ulici št. 11.

(Podružnica na Kornu št. 2.)

s prodajo moke in jedilnega blaga

na debelo

665 3—1

se priporoča

kot posredovateljica gg. gostilničarjem pri kupovanju vipavskih, briskih, ister-skih in furlanskih vin bodisi črnih ali belih.

Vsakdo naj se zaupljivo obrne do te tvrdke, katera postreže pošteno.

Matko Malovič

stavbeni in pohišten mizar

Dolenjska mitnica, Ljubljana, Hradeckega vas št. 1,

se priporočam čast. duhovščini in slav. občinstvu, kateri želé podpirati domačo obrt, v prevzetje vseh v 654 1

mizarsko stroko spadajočih del,

katera izgotovim solidno in po nizki ceni v najkrajšem času.

100 do 300 gld.

na mesec lahko pošteno zasluži sleherni ter povsod brez zgube, ako hoče prodajati postavno dopuščene srečke in državna pisma.

Ponudbe na Ludovika Oesterreicher, Budapest VIII, Deutschgasse 8. 459 10-6 198 8

ED. MAHR

si dovoljuje uljudno naznaniti slavnemu občinstvu, da je dné 15. septembra t. l. zopet odprl svojo

trgovino s parfemi, toaletnimi predmeti in pisalno pripravo

v Židovskih ulicah št. 4

(Garliczy-jeva hiša).

ter prav udano vabi k obilnemu obisku.

629 5—5

Odlikovan! 591 4-2

ateljé za krščansko umetno slikarijo

Vilj. Jos. Lucke

v Reichenau na Severo Češkem

prilporeča svoje priznane izvrstne posnetke najboljših in najlepših del starejših in novejših slavni laških, nemških, holandskih itd. mestrov-umetnikov oljnat-slikarske smeri; izvršuje originalne kompozicije po naročilih na kositarju ali platnu v poljubni velikosti in najraznovrstnejših slogih posamičnih umetnostnih dob za cerkve, samostane, župnije itd. Izdeluje slike za bandera, križeva pota, oltarje, slike Kristusa, Matere božje in svetnikov itd. Slike po dobrih fotografijah do naravne velikosti. Kristuse iz kositarja za poljske križe. Za slike preskrbljuje tudi slogu primerne okvire iz hrastovega lesa, poslažene itd. od najpriprostejših do umetno izdelanih. Na željo pošlje risbe in načrte za oltarne slike, za križeva pota pa vzorce z ali brez okvira franco na ogled. Najboljša priporočila in priznala pisma visokih dostojanstvenikov in korporacij so na uslugo.

Túrnske ure!

Prečast. cerkvenim in občinskim predstojništvom se priporočam za **napravo novih ali popravilo starih ur na stolpih**. Moje cerkvene ure so iz najboljšega in trajnega blaga, izdelane po najnovejšem načinu in ker matematično popolnoma natanko uravnane, kažejo čas tako točno, da jih ni treba vrejevati. — **Cene zelo nizke.** 652 6-2.

Jamčim za-nje 5 ali več let.

Proračune pošiljam na zahtevanje brezplačno.

Matej Oblak, urar na Vrhnikih, Kranjsko.

Vse stroje za poljedelstvo!

Vnoviž znižane cene!

Triljeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. **Sušilnice** za sadje in zelenjavo. — **Škropilnice** proti peronosperi, zboljšani sestav Vermolero. — **Mlatilnice**, mlinci za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč, kakor hidravlične [vodovodne] preše). — **Slamoreznice**, katere se jako lahko gonijo, po zelo zmernih cenah. — **Stiskalnice** za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne **poljedelske stroje** prodaja v najboljši izvršitvi.

IG. HELLER na Dunaju, II/2 Praterstrasse 9.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

182 10 Zastopniki se iščejo. 265 20-14

Domača umetnost!

Podobarski i pozlatarski ateljé

Andrej Rovšek

v Ljubljani, Kolodvorske ulice 32-34

se priporoča prečast, duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila na izdelovanje

oltarjev

iz lesa v poljubnem slogu,

kipov

in svetniških soh

iz gipsa, kamna, lesa, nih itd.

Oltarne skupine

iz različnega materijala.

Spričalo. Gosp. Andrej Rovšek je naredil pri župni cerkvi na Ježici dva prav lična stranska oltarja v popolno zadovoljnost podpisane predstojništva.

Predstojništvo župne cerkve na Ježici, dne 30. julija 1897. 505 52-10

Solidno blago.

Janeza Dogan-a mizarski obrt

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 15 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo **raznovrstnega politiranega in likanega pohištva.**

Garniture, divane, madrace od 16 gld. do 40 gld., madrace na peresih 10 gld., dratene madrace 8 gld. 50 kr., pulte za mašne knjige itd.

Naročila se točno izvršujejo. Cenilnik s podobami zastoj in franko. 323 35-21

Najnižje cene.

Katoliška Tiskarna

vizitnice

priporoča raznovrstne po nizki ceni.

Naznanilo.

Najinim cenjenim p. n. odjemalcem v Ljubljani in okolici v blagohotno vednost, da sva dosedanje prodajalniške prostore znatno razširila. Od sedaj nahaja se oddelek za gospode v dosedanjih pritličnih prostorih, oddelek za dame pa v I. nadstropji, kjer se je na novo priredil

damski salon

v kateri je dohod iz spodnjih prostorov, in v katerem je oddelek za deklice in otroke ločen.

Vse za jesensko in zimsko dobo v zalogi se nahajajoče **obleke za gospode in dečke, površniki, haveloki, menčikovi in otroška oblačila** so iz najtrajnejšega tu- in inozemskega sukna po najnovejšem dunajskem kroju napravljena. Vsakej obleki je za poznejše poprave pridenjanih nekaj odrezkov.

V damski konfekciji so najnovejši pariški, berlinski in dunajski **modeli za jopice, ogrinjala, pelerine in capes** v največji izbi in različnih cenah v zalogi. Istotako v dekliški in otroški konfekciji najnovejše.

Omenjajoč še, da z nama pri istej vrsti blaga ne more v ceni nihče tekmovali, vabiva najudaneje p. n. občinstvo, naj si ogleda naše podjetje, ne zahtevajoč, da kaj kupi, ter se priporoča

z odličnim velespoštovanjem

619 6-5

Eričar & Mejač,

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice 9.

Velika izbira lepih, porabnih priložnostnih daril!

Najboljše ure po najnižjih cenah.

Popravila zanesljivo pod jamstvom.

Največja zaloga

veržic, uhanov in prstanov.

Zaloga Styria-koles in raznih drugih zistemov.

Mehanična delavnica na Poljanah št. 31 v lastni hiši.

Ceniki so franko na razpolago.

Novost: **Stenske (Pendel-) ure z godbo** po jako nizki ceni. 711 47

Fr. Čuden, urar v Ljubljani, Mestni trg, nasproti rotovžu.

Za

sezono

priporočam svojo bogato zalogo pušk najnovejšega zistema, samokresov itd. in vseh sem spadajočih potrebščin; posebno pa opozarjam na

Novo! trocevke, Novo!

ki se izdelujejo samo pri meni in katere je radi lahkote in priročnosti vsakomur najtopleje priporočati.

Ker sem na Kranjskem jedini puškar, ki se peča le z izdelovanjem orožja, priporočam se p. n. občinstvu za mnogobrojni obisk, ker izvršujem vse v mojo stroko spadajoče nove naročbe in poprave točno, solidno in najceneje.

Velespoštovanjem

Fran Sevčik

puškar v Ljubljani, Židovske ulice.

584 20-8

Primerna priložnostna darila!

Friderik Hoffmann,

urar. 318 26-10

na Dunajski cesti v Ljubljani,

priporoča svojo

zalogo vseh vrst

žepnih ur

v zlatu, srebru, tuli, jeklu in niklu

ravno tako tudi

nihalnih, stenskih in budilnih ur

in le dobre do najfinejša kakovosti po najnižjih cenah.

Specijalitete in novosti žepnih, nihalnih, stenskih in budilnih ur so vedno v zalogi.

Poprave se dobro in solidno izvršujejo.

Otvorjenje prodajalnice.

Naznanjam častiti gospôdi, da sem otvoril v hiši št. 3 v Šelenburgovih ulicah

drogerijo

v zvezi z oblastveno koncesijonovano prodajo strupov.

Imel bodem na prodaj vse v to stroko spadajoče predmete, kakor drogve, kemikalije, čaje, rum, konjak, zobna in ustna čistilna sredstva, vse najboljše vrste po najnižji ceni. Posebno opozarjam gosp. strokovne in amatêr-fotografe na svojo izvrstno oskrbljeno zalogo

fotografičnih aparatov in potrebnščin

Zagotavljam vedno pošteno poslužbo.

Z odličnim spoštovanjem udani

Fran Pettau, magister farmacije.

664 1

Ustanovljeno leta 1870.

Izdelava perila
za gospode, gospé in otroke
na debelo in drobno.

Cena in blago brez konkurence.

Oskrbi cele oprave za neveste.

Oskrbi oprave za novorojenčke.

Za kraj brez graje in za točno postrežbo
jamči trdka

J. C. Hamann
v Ljubljani,

ki s perilom oskrbuje mnogo o. in kr.
častnikov in o. in kr. mornarico.

Cenike nemške, slovenske, laške pošilja
na zahtevo brezplačno. 66 35

Alojzij Večaj

izdelovalec pečij iz glinastih snovij

v Ljubljani, Opekarska cesta 61

preje Igriške ulice 2 47-34

priporoča lepo svojo zalogo

raznovrstnih pečij

od najpreprostejših do najfinjših, raznobarvne: ružave, zelene, bele, pri naročilih pa tudi drugačne barve. V zalogi ima tudi kahljice za štedilnike, sploh razne glinaste izdelke.

Za svoje delo jamči leto dni. Cene so najnižje.

V lekarni se tudi dobiva: Pristno francosko žganje v originalnih steklenicah po 60 in 40 kr., med. konjak, med. malaga, najboljša, vse po najnižjih cenah. Železnato kineško vino, sagrađa vino (odvajajoče) itd.

Splošno priznan je kina-železnati malaga

kot dietetično, krepujoče in kri tvoreče zdravilno sredstvo, priporočljivo krvi primanjkujočim otrokom, ženskim, rekonvalescentom, sploh slabotnim osebam; Steklenica gld. 1-80, pol stekl. gld. 1-

Priraja se v kemično farmacevtičnem laboratoriju

lekarne „pri zlatem orlu“
J. Svobode nasl. (Mardetschlaeger)

v Ljubljani

kateri naj se dopošiljajo naročila. Ondi dobé se tudi vsa homöopatična zdravila.

Pojasnila na v lekarniško stroko spadajoča vprašanja dajo se radovoljno in brezplačno. 54 52-38

Novo ustanovljena in novourejena domača
stavbinska in umetna steklarija

tvrdke

503 4

Avg. Agnola v Ljubljani

Dunajska cesta 9, poleg „Figovec“

se priporoča prečast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izdelovanje

cerkvenih oken in vrat vdelanih s katedralnim steklom ali s svincem obrobjenim belim ali barvenim steklom,

s steklom z umetno slikarjijo

vse strokovnjaško dobro, zagajeno in trpežno izvršeno v lastni delavnici, od najpreprostejšega do najfinjšega dela. — Ob enem opozarja na lepo svojo zalogo vsakovrstnega

steklarskega blaga

kot so: porcelanasti predmeti, zrcala, steklo v ploščah, svetiljke, podobe, okviri za podobe itd.

Prevzema vsa

stavbinska steklarska dela

in popravila po najnižji ceni.

Na prodaj so v Hrenovih ulicah št. 3

vsakovrstni kanarčki

izvrstni pevci, poljubne barve, čisto rumeni in psani, veliki in majhni; pa tudi nenavadne velikosti in barve po razni ceni. 641 2-2

Prodajo se

tri hiše

posamezno ali skupno, s potrebnimi hlevi in vrtovi v trgu Cerknica. Hiše so v dobrem stanu, ter na najlepšem kraju pri farni cerkvi in urejene za trgovino in gostilno, ali se odajo stanovanju fitnikom.

Kupci nastopijo lahko takoj posest. — Oglasiti se je pisмено ali ustno pri

Ivanu Žitnik-u,
posestniku v Cerknici.

656 3-3

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Pleskarski in lakirarski obrt

tvrdke

Josip Makovec v Ljubljani

na Bregu šte. 20

se priporoča prečast. duhovščini in slav. občinstvu v mestu in na deželi za vsa v njegovo stroko vtevajoča se dela, osobito v prostoročno izvršeno imitacijo vsakovrstnega lesovja. — Vsa naročila izvrši natančno z uporabo najboljšega materiala ter jamči za dobro delo po možno nizki ceni. 390 52-51

Dunajska borza.

Dne 1. oktobra.

Skupni državni dolg v notah	102 gld. 15 kr.
Skupni državni dolg v srebru	102 „ 15 „
Avstrijska zlata renta 4%	123 „ 90 „
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 „ 75 „
Ogerska zlata renta 4%	121 „ 65 „
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 „ 25 „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	962 „ — „
Kreditne delnice, 160 gld.	356 „ — „
London vista	119 „ 70 „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 „ 70 „
80 mark	11 „ 73 „
30 frankov (napoleonador)	9 „ 51 1/2 „
Italijanski bankovci	45 „ 12 „
„ kr. cekini	5 „ 66 „

Dne 30. septembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	159 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 „ — „
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	189 „ 50 „
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 „ 75 „
Tisne srečke 4%, 100 gld.	— „ — „
Dunavske vravnave srečke 5%	129 „ — „
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	109 „ 50 „
Posojilo goriškega mesta	112 „ 50 „
4% kransko deželno posojilo	— „ — „
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 „ 60 „
Prioritetne obveznice državne železnice	226 „ 50 „
južne železnice 3%	183 „ — „
južne železnice 5%	126 „ — „
dolenjskih železnic 4%	99 „ 50 „

Kreditne srečke, 100 gld.	198 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	156 „ — „
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19 „ — „
Rudolfove srečke, 10 gld.	— „ — „
Salmove srečke, 40 gld.	72 „ 50 „
St. Genois srečke, 40 gld.	79 „ — „
Waldsteinove srečke, 20 gld.	57 „ — „
Ljubljanske srečke	23 „ 50 „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	163 „ 75 „
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3395 „ — „
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	398 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	84 „ 25 „
Dunajskih lokal. železnic delniška družba	— „ — „
Montanska družba avstr. plan.	127 „ 50 „
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	164 „ 75 „
Papirnih rubljev 100	127 „ 37 „

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
čavarovanje za izgube pri šrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka.
Kulatna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega
obvestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.